

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри спорту та фітнесу
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Зоря Ярослава Богдановича

на дисертацію **Королячука Андрія Валерійовича**
«Формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я
засобами фізичної культури»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Дисертаційне дослідження Королячука Андрія Валерійовича присвячене актуальній і суспільно значущій проблемі формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури. Обрана тема відповідає сучасним запитам педагогічної науки, практики вищої освіти та системи фізичного виховання, оскільки стосується не лише збереження фізичного здоров'я здобувачів освіти, а й формування в них внутрішньо прийнятих здоров'язбережувальних орієнтирів, мотивації до рухової активності, здатності до саморегуляції та відповідального ставлення до власного способу життя.

Актуальність дисертації зумовлена тим, що студентський вік є важливим етапом становлення особистісної автономії, життєвих стратегій і поведінкових моделей, які значною мірою визначають подальшу траєкторію здоров'я людини. У сучасних умовах, позначених зростанням навчального навантаження, психоемоційною напругою, поширенням малорухомого способу життя та зниженням рівня систематичної рухової активності молоді, фізична культура набуває особливого значення як педагогічний ресурс підтримки життєстійкості, саморегуляції та формування здоров'язбережувальної поведінки. Водночас практика фізичного виховання у закладах вищої освіти часто залишається зорієнтованою переважно на виконання нормативів і функціонально-оздоровчі завдання, тоді як її аксіологічний, мотиваційний і виховний потенціал використовується недостатньо повно.

У цьому контексті науково обґрунтованим є звернення автора до проблеми подолання розриву між декларованою значущістю здоров'я та реальною поведінковою практикою студентів. Саме цей ціннісно-поведінковий розрив становить концептуальне ядро дисертації і дає змогу розглядати дослідження не як чергову працю про користь фізичної активності, а як спробу педагогічного осмислення механізмів переходу від знання про цінність здоров'я до її внутрішнього прийняття та практичного втілення у повсякденному житті.

Мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження сформульовані коректно, логічно узгоджені між собою та відповідають темі дисертації. Об'єктом визначено процес формування ціннісного ставлення до здоров'я у студентської молоді в умовах закладу вищої освіти, предметом – педагогічні умови, зміст і методику формування такого ставлення засобами фізичної культури. Мета

дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці ефективності педагогічної моделі формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури. Така постановка наукової проблеми є цілісною, методологічно виваженою і дає підстави для системного аналізу досліджуваного феномена.

Позитивної оцінки заслуговує *теоретико-методологічне підґрунтя дисертації*. Автор спирається на аксіологічний і діяльнісний підходи, положення холістичного розуміння здоров'я, психологічну теорію ставлень, сучасні мотиваційні концепції та наукові напрацювання у сфері фізичного виховання студентської молоді. Завдяки цьому ціннісне ставлення до здоров'я розглядається не як сукупність декларативних уявлень про здоровий спосіб життя, а як інтегративне особистісне утворення, що поєднує когнітивний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-рефлексивний і поведінково-діяльнісний компоненти. Такий підхід є продуктивним, оскільки дає змогу вийти за межі інформаційно-просвітницької логіки й зосередити увагу на механізмах інтеріоризації цінності здоров'я.

Важливим здобутком дисертації є уточнення сутності поняття «ціннісне ставлення до здоров'я». Автор переконливо обґрунтовує його як інтегративне особистісне утворення, що включає усвідомлення значущості здоров'я, внутрішню готовність до здоров'язбережувального вибору, позитивний досвід рухової активності, рефлексію власного способу життя та здатність підтримувати відповідні практики у часі. Така інтерпретація є науково обґрунтованою і методично значущою, оскільки дозволяє розглядати фізичну культуру не лише як засіб фізичного розвитку, а як педагогічно організований простір формування особистісно прийнятих цінностей.

Наукова новизна дисертації полягає насамперед у теоретичному обґрунтуванні фізичної культури як цілісного педагогічного простору формування внутрішньо прийнятої цінності здоров'я. Вагомим результатом є розроблення й експериментальна перевірка структурно-функціональної моделі формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури. Модель інтегрує аксіологічні засади, мотиваційно-психологічні механізми, діяльнісний потенціал рухової активності, рефлексивні процедури та соціально підтримувальне освітнє середовище. Її цінність полягає в тому, що вона відображає не лінійний вплив фізичного виховання на студента, а взаємопов'язаний процес переходу від зовнішньої участі в руховій діяльності до внутрішньо мотивованої та стабільної здоров'язбережувальної поведінки.

Переконливою є система педагогічних умов, визначених автором. До них віднесено створення мотиваційно підтримувального освітнього середовища, індивідуалізацію рухової діяльності, розширення суб'єктності студентів через варіативність форм і видів активності, право вибору, ситуації успіху, організацію рефлексивного осмислення власного досвіду та розвиток саморегуляції. Ці умови не зведені до формальних організаційних заходів, а розглянуті як механізми педагогічного впливу на внутрішні процеси особистості – мотивацію, смислотворення, самооцінювання, відповідальність і здатність до довготривалого підтримання здоров'язбережувальних практик.

Науково обґрунтований критеріально-показниковий апарат дослідження. Автор виокремив когнітивний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-рефлексивний і поведінково-діяльнісний критерії, визначив відповідні показники та рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я. Така структура діагностики є логічною, оскільки охоплює не лише знання студентів про здоров'я і фізичну активність, а й мотиваційні підстави вибору, емоційно-рефлексивне ставлення до власного досвіду та реальну поведінкову практику.

Дисертація має належний рівень емпіричної обґрунтованості. На констатувальному етапі автор виявив виразну розбіжність між високим декларуванням значущості здоров'я та недостатньою регулярністю здоров'язбережувальних практик. Зокрема, результати дослідження засвідчили, що здоров'я посідає провідні позиції в ієрархії життєвих цінностей студентів, однак поведінкові індикатори систематичної рухової активності є помітно нижчими. Це підтверджує актуальність поставленої проблеми й обґрунтовує потребу у спеціально організованому педагогічному впливі.

Формувальний етап експерименту засвідчує практичну спрямованість дослідження. Автором реалізовано варіативну організацію занять із правом вибору видів рухової активності, індивідуалізацію навантаження, систематичні рефлексивні процедури, самооцінювання, постановку індивідуальних цілей, аналіз особистої динаміки та підтримувальний стиль педагогічної взаємодії. Ці методичні рішення узгоджуються з логікою дослідження і спрямовані на формування не ситуативної участі у заняттях, а внутрішньої прийнятої потреби в руховій активності як складовій способу життя.

Результати контрольного етапу підтверджують ефективність запропонованої моделі. За інтегральним індексом в експериментальній групі зросла частка студентів із високим рівнем сформованості ціннісного ставлення до здоров'я та зменшилася частка студентів із низьким рівнем. Статистична значущість відмінностей між експериментальною та контрольною групами підтверджена за всіма основними компонентами, зокрема за когнітивним, мотиваційно-ціннісним, емоційно-рефлексивним, поведінково-діялісним компонентами та інтегральним індексом. Особливо показовим є найвищий рівень значущості за поведінково-діялісним компонентом, що безпосередньо засвідчує результативність педагогічного впливу в аспекті подолання ціннісно-поведінкового розриву.

Практичне значення дисертації полягає в можливості використання її результатів для модернізації змісту й методики викладання дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти. Запропонована модель, педагогічні умови, діагностичний інструментарій і методичні рішення можуть бути застосовані у процесі організації фізичного виховання студентів, у розробленні здоров'язбережувальних програм, у підготовці та підвищенні кваліфікації викладачів галузі фізичної культури і спорту, а також у формуванні освітнього середовища, зорієнтованого на підтримку здоров'я, життєстійкості та саморегуляції студентської молоді.

Структура дисертації логічна і відповідає поставленій меті. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і

додатків. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади формування ціннісного ставлення студентської молоді до здоров'я засобами фізичної культури. У другому розділі обґрунтовано структурно-функціональну модель, педагогічні умови, методику, критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного феномена. У третьому розділі представлено організацію педагогічного експерименту, результати діагностики, аналіз динаміки сформованості ціннісного ставлення до здоров'я та оцінку ефективності запропонованої моделі. Така побудова забезпечує послідовний перехід від теоретичного аналізу до моделювання, методичного забезпечення й експериментальної перевірки.

Основні результати дослідження достатньо *апробовані й відображені в наукових публікаціях* автора. Публікаційна активність здобувача засвідчує належний рівень представлення результатів дисертації в науковому середовищі, зокрема у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах, у фахових наукових виданнях України та матеріалах науково-практичних конференцій. Зміст публікацій відповідає темі дисертації та розкриває основні положення проведеного дослідження.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Королячука А. В., вважаємо за доцільне висловити окремі *зауваження і побажання дискусійного характеру*.

По-перше, автор слушно акцентує увагу на ролі рефлексивних процедур у формуванні ціннісного ставлення до здоров'я. Водночас перспективним видається ширше розкриття методики педагогічного супроводу рефлексії: які саме запитання, форми зворотного зв'язку, індивідуальні або групові формати найефективніше сприяють переходу від усвідомлення проблеми до стабільної поведінкової зміни.

По-друге, у дисертації обґрунтовано значення соціально підтримувального освітнього середовища. Разом із тим, варто було б дещо глибше конкретизувати роль студентських груп, неформальних лідерів, спортивних ініціатив, позааудиторної активності та цифрових засобів комунікації у підтриманні здоров'язбережувальних практик після завершення формувального етапу експерименту.

По-третє, практична цінність дослідження була б ще більшою за умови подання узагальнених методичних рекомендацій для викладачів фізичного виховання у вигляді чіткішого алгоритму впровадження моделі в освітній процес закладу вищої освіти.

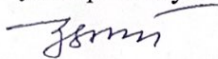
Зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, мають рекомендаційний і дискусійний характер та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях і практичній діяльності.

Загалом дисертаційна робота Королячука Андрія Валерійовича є завершеним самостійним дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання – теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено педагогічну модель формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури. Робота має наукову новизну, теоретичне і практичне значення, а її основні положення належно аргументовані, апробовані й підтверджені результатами педагогічного експерименту.

Дисертація «Формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури» відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 № 759, а також пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, зі змінами, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341, від 19.05.2023 № 502 та від 03.05.2024 № 507. Автор дисертації – Короляничук Андрій Валерійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спорту та фітнесу
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Ярослав ЗОРИЙ

Підпис Зоріє Я. засвідчую
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Литовська І. С.
"29" травня 2026

